

Pictopoezia

Daniela Nagy

Pictopoezia a apărut din nevoia de reinventare, din dorința de inedit perpetuu, constituind o formă de expresie care reprezintă „sinteza artei noi”, dar diferind de colajul dadaistului Hans Arp. *Pictopoezia* reprezintă în sine o structură metacomunicantă, comunicând despre sine în manieră tautologică: „*Pictopoezia nu e pictură. Pictopoezia nu e poezie. Pictopoezia e pictopoezie.*”, într-un aranjament grafic care a implicat participarea creativă a unui pictor, Victor Brauner, și a unui poet, Ilarie Voronca. Rezultatul, o „invenție”, este expresia sintezei inseparabile dintre arte.

Rezultatul creației duble, poemul-imagie *Pictopoezia*, chiar și redus la textul însoțitor, are puternice conotații grafice. *Pictopoezia* poate fi înțeleasă, a adar, atât ca irepetabila producție grafo-literară a lui Victor Brauner și Ilarie Voronca, publicată în irepetabilul număr al publicației *75 H.P.*, dar și, metonimic, drept creație artistică mixtă, apropiată colajului, presupunând ata area de cuvinte în cadrul unei compoziții plastice, indiferent de procedul de ata are sau de intenționalitatea în alegerea cuvintelor. „*Pictură în ulei*, notează universitarul parizian Marina Vanci-Perahim¹ (2013), *picto-poezia este compusă dintr-o juxtapunere de forme geometrice: suprafețe rectangulare, rotunduri, curbe, pătrate de culori și mărimi diferite*”. Geometrismul – calea comună a părinților *pictopoeziei* –

¹ Université de Paris 1, Panthéon-Sorbone; M. Vanci-Perahim, *Ilizibilul și vizibilul: Victor Brauner de la „pictopoezie” la „hieroglifizarea” sentimentelor. Mozaicul*, Nr.2/2013.

este cel care, sub cupola influențelor constructiviste și suprarealiste, avea să deschidă calea altor a a-numite *pictopoezii* publicate în paginile revistelor avangardiste românești, dintre care amintim textele grafice „*Avea*” al lui Scarlat Callimachi, publicat în *Punct*, 1925, respectiv „*Madrigal. Icoană și Păianjeni*” al lui Alexandru Tudor-Miu, publicat în *Urmuz. Vitrină de artă nouă*, nr.4/1928.

În *Pictopoezia* din *75 H.P.*, cuvintele inserate pe fond pictural sunt decupate din vocabularul modernității: „Manij”, „ascenseur”, „Kodak”, „autocamion”, „cigarettes” etc. și *reîmbogățite plastic*. Ceea ce aduce nou această formă de expresie artistică este, din punct de vedere semiotic, un transfer pe un al palier intelectual și comprehensiv, în care semnificantul grafic se îmbogățete cu adevărat. Scrisul de mână dă unicitate, într-un cadru în care cromatismul este cel care captează privirea și redirecționează spre spațiul pluridimensional de receptare. Rezultă o lectură multiplă, în care simțurile se îngemănează spre a furniza, în intenție hermeneutică, un flux coerent de imagini și cuvinte, luate împreună, într-un ansamblu verbo-iconic auto-producându-se ca întreg, imposibil de separat. Transferul interpretativ în planul realității care potențează exprimarea grafică nouă (literele căpătând caracterul spațial necesar în interpretarea împreună cu fondul

cultural) conduce la o reconfigurare discursivă. Pe de altă parte, *pictopoezia* presupune și o reducere a funcționalului și naturalului la o ordine mecanică de care dă seama lumea reinventată, *pictopoezia* fiind o reinventare a lumii, o reinterpretare sau o cale de recitare a unei forme particulare de reprezentare/ producere a acesteia, în condițiile anunțatei necesități de reinventare.

Cuvântul este fecundat de imagine, contururile semnificativului sunt penetrate de intarsiile linogravurii. Rezultă un conglomerat, o structură monobloc, sudată după răcirea magmei revărsate la erupția avangardistă. Omogenitatea lavei avangardiste românești, care amestecă diferite conținuturi în forme încastrate în cuvânt, menținându-le lipite, sudate funcțional și irevocabil într-o lume (re)dată, (re)inventată, în care cuvântul este aparent redundant în plan semiotic, în raport cu imaginea co-producătoare a aceluiași sens, dă sens întregului și concură la ecuația brauneriană aparte, $l + v \rightarrow r$, $l(\text{izibil}) + v(\text{izibil})$, în serviciul $r(\text{izibil})$ -ului².

Pictopoezia nu poate fi interpretată unidirecțional. Perspectiva semiotică presupune posibilitatea interpretării multiple, cadru flexibil în care poezia se redefinește ca îngemănare a eforturilor artistice multiple, ca rezultat al combinării grafemului, iconului și sunetului, dând naștere unui limbaj care amintește de proiecția „mentalezei” din teoria lingvistică a lui Jerry Fodor și Gilbert Harman, în care gândurile sunt propoziții mentale, iar părțile lor componente, conceptele, sunt cuvinte mentale, exprimate printr-o secvență de vibrații acustice, gesturi, note, pulsuri electrice etc. Noua cale a expresiei poetice, *pictopoezia*, a a cum a fost propusă de Brauner și Voronca, este performativă în limitele înțelegerii expresiei complete, în proximitatea interferenței dintre arte și formele de exprimare.

² Idem.

Pagina 15 (Bastionul Graft):

Fiona Zerbst,
Ursul

<http://www.ascedu.ro/revista.html>

Traseul de lectură:

